

Tècnics en cures auxiliars d'infermeria (TCAI) a l'atenció primària

Autoria

- Antonia Amengual Mayol. TCAI del CS Camp Redó (Palma). Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- María Luz Arruiz Plano. TCAI del CS S'Escorxador (Palma). Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- María Dolores Atienza Ballester. TCAI del CS Trencadors (s'Arenal de Lluçmajor). Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- Joana Maria Borel Ramis. TCAI del CS Pollença. Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- Francisca Godino Navarrete. TCAI del CS Son Pisà (Palma). Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- Laura González Pérez. TCAI del CS Es Raiguer (Binissalem). Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- Santiago León González. TCAI del CS Emili Darder (Palma). Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- Elena Lobato Molina. TCAI del CS Llevant (Son Servera). Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- Maria Mateu Perelló. TCAI del CS Marines (Muro). Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- María del Carmen Ortigas Gómez. TCAI del CS Felanitx. Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- Maria Pascual Massanet. TCAI del CS Santanyí. Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- Isabel Maria Pinya Ferrer. TCAI del CS Es Pla (Sineu). Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- Ana Pons Gelabert. TCAI del CS Son Gotleu (Palma). Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- Josefa Morcillo Sánchez. TCAI del CS Son Serra - La Vileta (Palma). Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- Julia Sánchez Muñoz. TCAI del CS Sa Torre (Manacor). Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- Joana Maria Taltavull Aparicio. Subdirectora d'infermeria del Sector Sanitari de Ponent. Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- Guadalupe Vila Arias. TCAI del CS Son Rutlan (Palma). Gerència d'Atenció Primària de Mallorca

Revisió

- Maria Antònia Font Oliver. Directora d'infermeria. Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- Laura García Cifuentes. TCAI del CS Son Rutlan (Palma). Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- María Consolación Méndez Castell. Subdirectora d'infermeria del Sector Sanitari de Migjorn. Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- Ángeles Muñoz Garzón. TCAI del CS Son Gotleu (Palma). Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- Susana González Torrente. Responsable d'infermeria del CS Son Pisà (Palma). Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- Katya Molinas Mut. Subdirectora d'infermeria dels sectors sanitaris de Llevant i de Tramuntana. Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- Rosario Puigserver Comes. TCAI de CS Serra Nord (Sóller). Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- Amalia Ramos Elías. TCAI del CS Emili Darder (Palma). Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- Maria Clara Vidal Tomàs. Infermera del Gabinet Tècnic. Gerència d'Atenció Primària de Mallorca

Revisió lingüística i maquetació

Bartomeu Riera Rodríguez. Tècnic d'assessorament lingüístic dels Serveis Centrals. Servei de Salut de les Illes Balears

Edició

Gerència d'Atenció Primària de Mallorca. Juny de 2019

Introducció

Una de les característiques de l'atenció primària de salut és el treball en equip. L'equip de salut d'atenció primària és un grup multidisciplinari de professionals de la salut que desenvolupen les funcions de promoció de la salut, de prevenció de la malaltia, de curació i rehabilitació de l'individu, la família i la comunitat, pròpies de l'atenció primària.¹⁻³

Els tècnics en cures auxiliars d'infermeria (TCAI) són professionals de l'àrea sanitària amb formació de grau mitjà que formen part d'aquest equip multidisciplinari d'atenció primària.^{4,5} Com a tot membre de l'equip, el TCAI té la missió —en el marc de les funcions i les competències que té atribuïdes— de contribuir al desenvolupament de la cartera de serveis de l'atenció primària que s'ofereix a la població per donar resposta a les seves necessitats en matèria de salut. Aquest document pretén descriure les activitats dels TCAI relatives a la cartera de serveis de cada centre de salut.

En primer lloc cal definir el marc legal i el camp de competències dels TCAI on s'enquadren les activitats que desenvolupen en l'àmbit de l'atenció primària de salut. Les funcions de la categoria estatutària d'auxiliar d'infermeria venen regulades en la secció 8a (art. 74-85) de l'Ordre de 26 d'abril de 1973 per la qual s'aprova l'estatut del personal sanitari no facultatiu de les institucions sanitàries de la Seguretat Social,* que es manté vigent de conformitat amb l'apartat 1.b) de la disposició transitòria sisena de la Llei 55/2003, de 16 de desembre, de l'estatut marc del personal estatutari dels serveis de salut.^{5,6}

Les competències dels TCAI estan regulades en el Reial decret 546/1995, de 7 d'abril, pel qual s'estableix el títol de tècnic en cures auxiliars d'infermeria. És competència general d'aquests tècnics proporcionar cures auxiliars als pacients o usuaris i actuar sobre les condicions sanitàries del seu entorn, com a membre d'un equip d'infermeria als centres d'atenció primària, sota la dependència de l'infermer responsable o, si escau, també com a membre d'un equip de salut en l'assistència derivada de la pràctica de l'exercici liberal, sota la supervisió corresponent.⁵

Les competències específiques descrites sota la titulació de TCAI són les següents:

- Preparar els materials i processar la informació de la consulta o unitat a les àrees que siguin competència seva.
- Aplicar les cures auxiliars d'infermeria als pacients o clients.
- Tenir cura de les condicions sanitàries de l'entorn del pacient i del material o instrumental sanitari emprat a les diferents consultes, unitats o serveis.
- Col·laborar en la presentació de cures psíquiques als pacients o clients, aplicant —en el seu nivell— tècniques de suport psicològic i d'educació sanitària.
- Fer tasques d'instrumentació en equips de salut bucodental.

Així mateix, el desenvolupament professional dels TCAI s'emmarca en la Llei 44/2003, de 21 de novembre, d'ordenació de les professions sanitàries.⁴

Per definir l'aportació d'aquest col·lectiu a la cartera de serveis de l'atenció primària, la Gerència d'Atenció Primària de Mallorca ha promogut un grup de treball per concretar quines són les activitats que fan els TCAI actualment, que es descriuen a continuació.

* La denominació original era «estatut del personal sanitari no facultatiu de les institucions sanitàries», però es va modificar per l'actual per mitjà de l'Ordre de 26 de desembre de 1986 (BOIB núm. 10, de 12 de gener de 1987, disponible en www.boe.es/boe/dias/1987/01/12/pdfs/A00664-00665.pdf).

Objectiu

Descriure les activitats que desenvolupen els TCAI a l'atenció primària de Mallorca.

Activitats

A continuació es presenten les activitats que han de desenvolupar els TCAI en els equips d'atenció primària de Mallorca:

1. Processos de proveïment de medicaments, de material fungible i de l'instrumental necessari a l'atenció primària:
 - Recompte de les existències.
 - Comandes periòdiques i urgents.
 - Comandes de material especial.
 - Col·locació de les comandes rebudes.
2. Revisió i reposició de medicaments, de material fungible i de l'instrumental necessari a l'atenció primària:
 - Reposició de la medicació i del material fungible a la sala d'urgències.
 - Manteniment dels carretons de material de la sala d'urgències.
 - Col·laboració en la revisió periòdica del carretó d'urgències.
 - Reposició de material fungible a les consultes.
 - Control de les caducitats dels productes de farmàcia i del material fungible.
3. Recepció de les vacunes, control de la temperatura i col·locació dins les geleres.
4. Manteniment dels aparells (aerosols, ECG, botelles d'oxigen, etc.).
5. Desinfecció i esterilització del material i de l'instrumental sanitari.
6. Manteniment del circuit de bugaderia.
7. Promoció del procés adequat de la gestió dels residus.
8. Participació en el procés d'anàlisis clíniques conjuntament amb altres membres de l'equip:
 - Informació i entrega de material per a les proves d'anàlisis clíniques.
 - Preparació d'analítiques programades a domicili i a residències d'ancians.
 - Recollida de mostres:
 - Preparació de tubs i etiquetatge.
 - Codificació i registre.
 - Preparació adequada de la gelera de transport.
 - Atenció de les reclamacions.

9. Col·laboració en els processos assistencials:
 - Suport en activitats diverses (cures, sondatges, sutures...).
 - Suport en tècniques diagnòstiques.
 - Suport en l'atenció domiciliària.
 - Subministrament de material de cures.
10. Suport en la instrumentalització en equips de salut bucodental i d'atenció a la dona.
11. Col·laboració en les activitats de prevenció i promoció de la salut:
 - Rutes saludables, Setmana sense Fum, berenars saludables, etc.
12. Participació en altres activitats acordades pels equips dels centres de salut que contribueixin a millorar la cartera de serveis.
13. Participació en les activitats formatives del centre de salut (sessions docents, etc.).

Bibliografia

1. MARTÍN ZURRO, Amando; CANO PÉREZ, Juan Francisco; GENÉ BADIA, Joan. *Atención primaria de salud: principios, organización y métodos en medicina de familia* (7a ed.). Elsevier, 2014.
2. Reial decret 1030/2006, de 15 de setembre, pel qual s'estableix la cartera de serveis comuns del Sistema Nacional de Salut i el procediment per a la seva actualització. Suplement núm. 21 en català del *Butlletí Oficial de l'Estat*. 2 d'octubre de 2006. Disponible en: www.boe.es/boe_catalan/dias/2006/10/02/pdfs/A02590-02616.pdf [Consulta: 12 juny 2019].
3. Real decreto 63/1995, de 20 de enero, de ordenación de prestaciones sanitarias del sistema nacional de salud. *Boletín Oficial del Estado* núm. 35, de 10 de febrero de 1995. Disponible en: www.boe.es/boe/dias/1995/02/10/pdfs/A04538-04543.pdf [Consulta: 12 juny 2019].
4. Llei 44/2003, de 21 de novembre, d'ordenació de les professions sanitàries. Suplement núm. 23 en català del *Butlletí Oficial de l'Estat*. 24 de novembre de 2003. Disponible en: www.boe.es/boe_catalan/dias/2003/11/24/pdfs/A04536-04551.pdf [Consulta: 12 juny 2019].
5. Real decreto 546/1995, de 7 de abril, por el que se establece el título de técnico en cuidados auxiliares de enfermería y las correspondientes enseñanzas mínimas. *Boletín Oficial del Estado* núm. 133, de 7 de abril de 1995. Disponible en: www.boe.es/boe/dias/1995/06/05/pdfs/A16503-16526.pdf [Consulta: 12 juny 2019].
6. Orden 26 de abril de 1973 por la que se aprueba el estatuto de personal sanitario no facultativo de las instituciones sanitarias de la Seguridad Social. *Boletín Oficial del Estado* núm. 103, de 30 de abril de 1973. Disponible en: www.boe.es/boe/dias/1973/04/28/pdfs/R08519-08627.pdf [Consulta: 12 juny 2019].